

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ЗЕТ та ЕП
д. е. н., професор Зверяков М. І.
« ____ » _____ 2024р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
за бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне
управління та адміністрування»

на тему:

**СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ В ТГ**

Виконавець:

студентка факультету ФЕУП
Черненко Анастасія Юріївна

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач
Шатненко Катерина Олегівна

АНОТАЦІЯ

Черненко А. Ю. «Соціальні проекти як інструмент реалізації соціальної політики в ТГ».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «бакалавра» зі спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» за бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне управління та адміністрування». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2024 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають при реалізації соціальних проектів в ТГ.

У роботі розглядається сутність та основні складові соціальної політики; розглянуто соціальні проекти: сутність та види.

Досліджено механізм управління соціальним проектом; розглянуто фінансове забезпечення соціальних проектів; визначено процедуру моніторингу соціальних проектів; охарактеризовано роль органів місцевої влади в підтримці соціальних проектів.

Охарактеризовано аналіз соціальних проектів в ТГ ; досліджено проблеми та перспективи реалізації соціальних проектів в ТГ; визначено рекомендації щодо покращення механізмів реалізації соціальних проектів.

Ключові слова: соціальні проекти; соціальна політика; соціальні інвестиції; територіальні громади; інноваційні технології.

ANNOTATION

A. Y. Chernenko "Social Projects as a Tool for Implementing Social Policy in TG."

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty "281 Public management and administration" under the bachelor's program of the professional direction "Public management and administration". – Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024.

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the social relations that arise during the implementation of social projects in TG.

The work examines the essence and main components of social policy; the nature and types of social projects are considered.

The mechanism of social project management is studied; the financial support of social projects is considered; the procedure for monitoring social projects is determined; the role of local authorities in supporting social projects is characterized.

The analysis of social projects in TG is characterized; the problems and prospects of the implementation of social projects in TG are investigated; recommendations for improving the mechanisms for implementing social projects are identified.

Keywords: social projects; social policy; social investments; territorial communities; innovative technologies.

ЗМІСТ

| | |
|---|-----------|
| ВСТУП | 3 |
| РОЗДІЛ 1. СОЦІАЛЬНІ ПРОЕКТИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ | 7 |
| 1.1. Сутність та основні складові соціальної політики | 7 |
| 1.2. Соціальні проекти: сутність та види | 18 |
| РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ | 25 |
| 2.1. Механізм управління соціальним проектом | 25 |
| 2.2. Фінансове забезпечення соціальних проектів | 35 |
| 2.3. Процедура моніторингу соціальних проектів | 42 |
| 2.4. Роль органів місцевої влади в підтримці соціальних проектів | 50 |
| РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ НА РЕАЛІЗАЦІЮ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В ТГ | 59 |
| 3.1. Аналіз соціальних проектів в ТГ | 59 |
| 3.2. Проблеми та перспективи реалізації соціальних проектів в ТГ | 63 |
| 3.3. Рекомендації щодо покращення механізмів реалізації соціальних проектів | 67 |
| ВИСНОВКИ | 70 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ | 73 |

ВСТУП

Актуальність теми. Взаємодія громади та її органів влади з населенням потребує розвинутих інструментів соціальної політики.

Соціальні проекти можуть сприяти покращенню умов проживання, наданню освітніх та медичних послуг, створенню робочих місць і підвищенню рівня життя громадян.

Розробка та реалізація соціальних проектів може включати в себе залучення фінансових та інших ресурсів від різних стейкхолдерів, включаючи державні та недержавні організації.

Соціальні проекти можуть бути спрямовані на розвиток територій в збалансований спосіб, враховуючи економічні, екологічні та соціальні аспекти.

Аналіз потреб і пріоритетів конкретної громади може вказати на те, які саме соціальні проекти будуть найбільш ефективними та необхідними для забезпечення добробуту її населення.

Сучасні тенденції в розвитку громадянського суспільства підкреслюють важливість участі громадян у прийнятті рішень щодо соціальних проектів. Такий підхід сприяє врахуванню реальних потреб та вподобань населення при формуванні і реалізації проектів.

Використання інноваційних технологій може відігравати ключову роль у реалізації соціальних проектів в ТГ. Це може включати в себе впровадження цифрових рішень для поліпшення доступу до освіти, медичних послуг та ефективного управління ресурсами.

Акцент на ефективності і результативності соціальних інвестицій стає важливим аспектом розгляду теми. Оцінка впливу соціальних проектів на розвиток громади та покращення якості життя є ключовим елементом аналізу.

Зважаючи на швидкі зміни в сучасному світі, важливо вивчати, наскільки соціальні проекти можуть бути адаптовані до нових викликів та змін в соціальному середовищі.

Співпраця між різними секторами, такими як державні органи, бізнес, громадські організації, може стати ключовим фактором у забезпеченні успішності соціальних проектів в ТГ. Взаємодія різних суб'єктів може забезпечити більш ефективне використання ресурсів та надати різноманіття підходів до розв'язання соціальних проблем.

Обрана тема дозволяє вам глибше вивчити вплив соціальних проектів на розвиток територіальних громад та їх роль у впровадженні соціальної політики на місцевому рівні.

Проблеми становлення та поширеного впровадження соціальних проектів зокрема в їх взаємопідтримці у процесах розвитку територіальних громад, досліджується в публікаціях наступних науковців: В. Бабаєв, В. Вакуленко, О. Васильєва, І. Ковтун, Т. Кравченко, В. Куйбіда, М. Латинін, М. Лахижа, Т. Маматова, В. Толкованов, С. Хаджирадева, І. Хожилота інші.

Мета і завдання дослідження. Основною метою дослідження є комплексний аналіз соціальних проектів як інструменту реалізації соціальної політики в ТГ.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі головні **завдання**:

- 1) розглянути сутність та основні складові соціальної політики;
- 2) дослідити сутність та види соціальних проектів;
- 3) виокремити механізм управління соціальним проектом;
- 4) проаналізувати фінансове забезпечення соціальних проектів;
- 5) розглянути процедуру моніторингу соціальних проектів;
- 6) визначити роль органів місцевої влади в підтримці соціальних проектів;
- 7) провести аналіз соціальних проектів в ТГ;
- 8) дослідити проблеми та перспективи реалізації соціальних проектів в ТГ;
- 9) надати рекомендації щодо покращення механізмів реалізації соціальних проектів.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають при реалізації соціальних проектів в ТГ.

Предметом дослідження є соціальні проекти як інструмент реалізації соціальної політики в ТГ.

Методи дослідження. Літературний огляд: аналіз публікацій, наукових статей та законодавчих актів, що стосуються соціальних проектів та соціальної політики в ТГ.

Емпіричні методи. Спостереження: аналіз та спостереження за реальними соціальними проектами в ТГ для визначення їхнього впливу на громаду.

Аналіз даних. Статистичний аналіз: використання статистичних методів для обробки та аналізу даних, отриманих внаслідок емпіричних досліджень.

Порівняльний аналіз: порівняння з іншими регіонами: Вивчення та порівняння досвіду впровадження соціальних проектів в ТГ з іншими регіонами чи країнами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вона надає конкретні рекомендації та інсайти для впровадження ефективних соціальних проектів у контексті громадського самоврядування. Деякі аспекти її практичного значення включають:

Покращення якості життя мешканців: дослідження розкриває, як соціальні проекти можуть сприяти поліпшенню соціально-економічного становища та загального благополуччя мешканців ТГ.

Оптимізація соціальної політики: результати роботи можуть слугувати основою для розробки стратегій та політик у сфері соціальної політики в ТГ, спрямованих на досягнення конкретних соціальних цілей.

Створення партнерств: робота може надати підґрунтя для встановлення партнерств між ТГ, громадськістю та іншими зацікавленими сторонами для спільної реалізації соціальних проектів.

Підвищення участі громади: інформація про те, як громада може брати активну участь у розробці та впровадженні соціальних проектів, може сприяти зміцненню громадянської участі та самоврядування.

Інновації в реалізації соціальних програм: робота може висвітлити інноваційні методи та підходи до реалізації соціальних проектів, що можуть бути використані для вдосконалення програм у сфері соціальної політики.

Узагальнюючи, робота вносить конкретний внесок у розуміння та розвиток механізмів впровадження соціальних проектів в ТГ, сприяючи практичному застосуванню отриманих знань для поліпшення соціального благополуччя громади.

Структура і обсяг роботи. Робота викладена на 77 сторінках формату А4 і складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає 49 найменувань.

ВИСНОВКИ

Соціальна політика є важливим інструментом управління суспільством, спрямованим на забезпечення соціальної справедливості та поліпшення якості життя населення. Її сутність полягає в систематичному впливі на різні аспекти соціального життя з метою розв'язання соціальних проблем та задоволення основних потреб громадян.

Основні складові соціальної політики включають соціальні програми та послуги, соціальні виплати та допомога, трудову політику, гендерну рівність та інклюзивність, соціальне партнерство та участь громадян тощо. Сумарно, соціальна політика спрямована на створення сприятливих умов для розвитку кожної особи та громади в цілому, сприяючи формуванню справедливого та гуманного суспільства.

Соціальні проекти представляють собою ініціативи, спрямовані на вирішення конкретних соціальних проблем та поліпшення якості життя громади. Вони базуються на партнерстві, залученні різних стейкхолдерів та спрямовані на досягнення конкретних соціальних цілей.

Механізм управління соціальним проектом – це комплекс організаційних та керівницьких заходів, спрямованих на ефективну реалізацію проекту з метою досягнення соціальних цілей. Він включає в себе планування, виконання, моніторинг та оцінку кожного етапу проекту, а також взаємодію з усіма зацікавленими сторонами. Ефективне управління передбачає чітке визначення завдань, ресурсів, відповідальностей та систему контролю, сприяючи досягненню позитивного соціального впливу та уникненню можливих труднощів.

Фінансове забезпечення соціальних проектів визначається як ключовий фактор для їх успішної реалізації. Ефективне управління фінансами передбачає точне планування бюджету, прозору систему витрат та пошук джерел фінансування, таких як гранти, державні асигнування, благодійні внески чи партнерські угоди. Забезпечення стійкості фінансів дозволяє

ефективно впроваджувати соціальні програми та максимізувати їхній вплив на поліпшення якості життя громади.

Процедура моніторингу соціальних проектів є критично важливою для забезпечення їхньої успішної реалізації та досягнення соціальних цілей. Моніторинг передбачає систематичне спостереження, збір та аналіз інформації щодо виконання проекту, його впливу та витрат. Цей процес дозволяє оперативно реагувати на зміни, визначати проблеми та коригувати стратегію відповідно до поставлених завдань. Ефективний моніторинг сприяє забезпеченню якості проекту та оптимальному використанню ресурсів для досягнення позитивного соціального впливу

Роль органів місцевої влади в підтримці соціальних проектів невід'ємна для створення сталих та успішних ініціатив. Місцева влада виступає катализатором для розвитку соціальних програм, забезпечуючи фінансову підтримку, створюючи сприятливе законодавство та сприяючи партнерству між громадськими організаціями та бізнесом. Її активна участь сприяє формуванню життєздатних ініціатив, спрямованих на покращення якості життя та соціальної справедливості в місцевих громадах.

Аналіз соціальних проектів в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) є важливою складовою для оцінки їх ефективності та впливу на розвиток громад. Детальний аналіз дозволяє виявити сильні та слабкі сторони проектів, оцінити їхній соціальний вплив, ефективність витрат ресурсів та визначити можливості для подальшого вдосконалення. Цей процес допомагає впроваджувати наочні та результативні соціальні ініціативи, сприяючи сталому розвитку об'єднаних громад.

Проблеми реалізації соціальних проектів в об'єднаних територіальних громадах (ТГ) включають фінансові обмеження, нестабільність управління та обмежену доступність ресурсів. Однак, перспективи включають можливість розвитку партнерств з бізнесом та громадським сектором, залучення додаткових фінансових джерел та створення умов для активної участі

громадян. Шлях до успішної реалізації соціальних проектів в ТГ вимагає вирішення проблем та стратегічного підходу до їх вдосконалення.

Запровадження прозорих фінансових механізмів, активне вивчення потреб громади, розвиток партнерств та впровадження систематичного моніторингу – ключові рекомендації для ефективного реалізації соціальних проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арістотель. Твори 4 т. / за ред. А.І. Доватура. Думка, 1983. Т. 4. 830 с.
2. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: [10.32702/2307-2156-2021.2.40](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.2.40).
3. Хабермас Ю. Отношения между системой и жизненным миром в условиях позднего капитализма. Альманах THESIS. 1993. Вып. 2. С. 123–136. URL: https://igiti.hse.ru/data/159/314/1234/2_2_2Haber.
4. Скуратівський В.А., Палій О.М. Основи соціальної політики: навчальний посібник. Київ: МАУП, 2002. 200 с.
5. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників. База даних «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_044#Text.
6. Маастрихтський договір 1992. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=60173.
7. Хартія основних прав Європейського Союзу. Вікіпедія: вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Хартія_основних_прав_Європейського_Союзу#Текст_Хартії.
8. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. Журнал «Економіка та держава». 2016. № 12. С. 23–26.
9. Амоша О., Новікова О. Проблеми та шляхи забезпечення соціальної орієнтації економіки України. Журнал європейської економіки. 2005. Т. 4. № 2. С. 179–180.
10. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000–2004 рр.: Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 р. URL: zakon.rada.org.ua.

11. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. № 8. 2018. С. 74-78.
12. Махначова Н.М. Інноваційний розвиток території на основі смарт-критеріїв. Публічне управління та адміністрування в Україні. №11. 2019. С.148-152
13. Безпалько О. В. Соціальне проектування: навч. посіб. Київ: Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 128 с.
14. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
15. Більська О.В. Новації та інновації в процесах соціального інновування і механізм їх формування в перехідній економіці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2015. Вип.13(1). С. 34–39.
16. Овод Ю. Інноваційні технології у соціальній роботі. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2016. №3. С.175–184.
17. Семикіна А.В. Підвищення конкурентоспроможності людського капіталу на основі соціальних інновацій. Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. економічних наук: 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. Київ. 2015. Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. 20 с.
18. Тюття Л.Т. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ: ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 .
19. Горемикіна Ю.В. Україна на шляху до Європейського Союзу: інновації у сфері соціальних послуг. Вісник Хмельницького національного університету. 2009. №5. Т.1. С.101–104.
20. Милославська О.В. Взаємозв'язок стилю саморегуляції поведінки та типів інноваційного мислення у студентів. Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія Психологія. 2018. Вип. 64. С.33–37

21. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О.О.Яременко, О.Р.Артюх, О.М.Балакірева та ін. Київ: ДЦССМ, 2002. 132с.
22. Чалюк Ю.О. Глобальний соціально-економічний розвиток в умовах VUCA, SPOD, DEST ТА BANI світу. Електронний журнал «Економіка та суспільство». 2022. Випуск 3. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1133/1091>.
23. Щокін Г. В. Соціальна теорія і кадрова політика. Київ, 2000
24. Ясточкіна І.А. Інноваційні соціальні технології у роботі з дітьми та молоддю. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Вип. 2 (49). С. 245–248.
25. Костєва Т.Б. Особливості технології проектування в соціальній сфері. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія. Серія: Педагогіка. 2016. Т.270, Вип.258. С.47–51.
26. Технологія управління соціальними проектами: монографія / Т. М. Безверхнюк, А. О. Левицький, К.В. Пеклун, І.В. Руда, І.А. Сенча, Т.В. Сивак / За заг. ред. Безверхнюк Т.М. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. 351 с.
27. Безверхнюк Т. Соціальний проект в державному управлінні: обґрунтування доцільності реалізації. Публічне управління: теорія та практика. 2014. Вип. 1. С. 32–39.
28. Пономаренко О. Інструменти управління ризиками соціальних проектів. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. / голов. ред. С. Серьогін. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2008. Вип. 4 (34). С. 160–166.
29. Філімонова О. Б., Шинкарюк А. О. Фінансування соціальних проектів для людей з особливими потребами в Україні та Польщі. Фінансовий простір. 2017. № 1 (25). С. 103–111.
30. Герасименко Г. В. Соціальні інвестиції в Україні: роль міжнародних донорських організацій. Демографія та соціальна економіка. 2012. № 2 (16). С. 136–146.

31. Проекти, що підтримуються МБРР. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Proektishcho-pidtrimuyutsya-MBRR.html>.
32. Світовий банк надає нову позику на підтримку реформування системи соціального захисту населення України. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2014/07/03/world-bank-social-protection-reform-ukraine-new-loan>.
33. Проект за участю Світового банку “Модернізація системи соціальної підтримки населення в Україні”. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/proekti.html>.
34. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників /За заг. ред. А.Й.Капської, І.М.Пінчук, С.В.Толстоухової. Київ, 2000. 260 с.
35. The Public Health Bush Book. Volum 1: Strategies and Resourcesю Department of Health and Community Services, Nothern Territory Government, 2002.
36. Шендеровський К. Моніторинг в соціальній роботі. Київ, Главник, 2006. 144 с.
37. Соціальна педагогіка. Мала енциклопедія / За ред. І.Д. Зверєвої. Київ, 2008.
38. Бондаренко Ю. В. Оцінка соціальних проектів та програм як інструмент ефективного управління недержавною некомерційною організацією. Київ, 2006. 127 с.
39. Соціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник / За ред. А.Й. Капської. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с.
40. Тяг Р.Б, Холод Б.І., Ткаченко В.А. Управління проектами: Підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 224 с
41. Антонова О.В. Соціальне проектування в теорії державного управління. Державне управління та місцеве самоврядування. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ. С. 3–12. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2_009-03\(3\)/09aovtdu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2_009-03(3)/09aovtdu.pdf).

42. Бутченко Т.І. Соціальне проектування: проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів: автореф. дис. ... д-ра філос. Наук: 09.00.03. Дніпропетровськ: Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2011. 37 с

43. Киричук В.О. та ін. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект: посібник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.

44. ICB-IPMA Competence Baseline. Version 3.0. / IPMA Editorial Committee: Gilles Caupin, Hans Knoepfel, Gerrit Koch, Klaus Pannenbcker, Francisco Prez-Polo, Chris Seabury with the input of our Member Associations. / International Project Management Association. 2006. 212 p.

45. Єрмаков І.Г. На шляху до школи життєвої компетентності: проектний підхід. Метод проектів: традиції, життєві результати. Київ: Департамент, 2003. С. 15-16.

46. Зверєва І. Д. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. С. 147-160.

47. Ланде Д. В., Фурашев В. М., Юдкова К. В. Основи інформаційного та соціально-правового моделювання: навч. посіб. / Д. В. Ланде, В. М. Фурашев, К. В. Юдкова. Київ: НТУУ “КПІ”, 2014. 220 с.

48. Пометун О.І. Молодь обирає дію: Соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: Практико зорієнтований збірник. Київ: Департамент, 2003. С. 327-333.

49. Антонова О. Соціальне проектування в теорії державного управління. Державне управління та місцеве самоврядування. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2009. С. 3-12.